

Archeologisch vooronderzoek Ressegem (Herzele) – Blauwstraat

Natasja Reyns en Liesbeth Claessens

Temse
2014

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba 245

Aard onderzoek: Prospectie
Vergunningsnummer: 2014/473
Naam aanvrager: Natasja Reyns
Naam site: Ressegem – Blauwstraat

Opdrachtgever: LLYDA, Koning Albertstraat 108/1, B-1785 Merchtem
Opdrachtnemer: All-Archeo bvba, Laagstraat 12, B-9140 TEMSE
Administratief toezicht: Nancy Lemay, agentschap Onroerend Erfgoed, Konining Maria Hendrikaplein 70, bus 91
B-9000 GENT

Rapportage: All-Archeo bvba

All-Archeo bvba
Laagstraat 12
B-9140 Temse

info@all-archeo .be
0478 36 57 07
0498 15 84 40

D/2014/12.807/54

© All-Archeo bvba, 2014

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek. De aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegde gezag, zijnde het agentschap Onroerend Erfgoed.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING.....	5
2 ADMINISTRATIEVE FICHE.....	7
3 PROJECTGEGEVENS EN AFBAKENING ONDERZOEK.....	9
3.1 Afbakening studiegebied.....	9
3.2 Onderzoeksopdracht.....	10
4 BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE.....	11
4.1 Landschappelijke context.....	11
4.1.1 Topografie.....	11
4.1.2 Bodem.....	11
4.2 Beschrijving gekende waarden.....	13
4.2.1 Historische gegevens.....	13
4.2.2 Archeologische voorkennis.....	15
5 RESULTATEN TERREINONDERZOEK.....	17
5.1 Toegepaste methoden & technieken.....	17
5.2 Bespreking sporen.....	19
5.2.1 Vlak 1 – Muurresten.....	19
5.2.2 Vlak 2 – Grondsporen.....	20
6 WAARDERING, ANALYSE VAN DE GEPLANDE SITUATIE: EFFECTEN, EN ADVIES.....	23
7 BIBLIOGRAFIE.....	25
7.1 Websites.....	25
8 BIJLAGEN.....	27
8.1 Lijst van afkortingen.....	27
8.2 Glossarium.....	27
8.3 Archeologische periodes.....	27
8.4 Plannen en tekeningen.....	27
8.5 Harrismatrix.....	27
8.6 Sporenlijst.....	29
8.7 Murenlijst.....	29
8.8 CD-rom.....	29

1 Inleiding

Op het terrein wordt een appartementsgebouw gerealiseerd. Naar aanleiding van deze plannen werd voorafgaand een prospectie met ingreep in de bodem geadviseerd door het agentschap Onroerend Erfgoed. Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein.

Het terreinwerk werd uitgevoerd op 5 december 2014, onder leiding van Natasja Reyns. De bedoeling van het onderzoek was om binnen het plangebied archeologisch erfgoed te karteren en het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed te lokaliseren, te interpreteren en te waarderen. Op die manier kan advies uitgebracht worden over eventuele vervolgstappen met betrekking tot het archeologisch vrijgeven van het plangebied en het definiëren van eventuele sites die verder onderzocht dienen te worden.

De eindbeslissing over het vrijgeven van de gronden en/of archeologisch vervolgonderzoek ligt bij het agentschap Onroerend Erfgoed.

2 Administratieve fiche

Administratieve gegevens	
<i>Naam van de opdrachtgever</i>	LLYDA
<i>Naam van de uitvoerder</i>	All-Archeo bvba
<i>Naam van de vergunninghouder</i>	Natasja Reyms
<i>Beheer en plaats van de geregistreerde data en opgravingsdocumentatie</i>	Wordt overgedragen aan de eigenaar van het terrein
<i>Beheer en de plaats van de vondsten en stalen</i>	Niet van toepassing
<i>Projectcode</i>	2014/ 473
<i>Vindplaatsnaam</i>	Ressegem – Blauwstraat
<i>Locatie met vermelding van provincie, gemeente, deelgemeente, plaats, toponiem en minimaal 4 xy-Lambertcoördinaten</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Provincie: Oost-Vlaanderen • Locatie: Ressegem (Herzele) • Plaats: Blauwstraat • x/y Lambert 72-coördinaten: <ul style="list-style-type: none"> – 117788, 175706 – 117759, 175689 – 117776, 175663 – 117824, 175677
<i>Kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer(s)</i>	Herzele, Ressegem, afdeling 4, sectie B, Perce(e)l(en) : 84D
<i>Kaart van het onderzoeksgebied op basis van de topografische kaart op schaal 1:10000</i>	Zie 4.1.1 Topografie
<i>Begin- en einddatum uitvoering onderzoek</i>	5 december 2014
Omschrijving van de onderzoeksopdracht	
<i>Verwijzing naar de bijzondere voorwaarden, die zijn opgenomen in de vergunning</i>	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Herzele, Blauwstraat
<i>Omschrijving van de archeologische verwachtingen</i>	Het terrein situeert zich vlak tegenover de kerk en achterliggende motte. Vlakbij kwamen bij een prospectie Romeinse sporen aan het licht. Het terrein was tot voor kort vooraan op de hoek met het Sint Mauritsplein beperkt bebouwd. Dit perceel heeft een bijzonder interessante ligging in het kader van de dorpsontwikkeling.
<i>Wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot het onderzoeksgebied</i>	De bedoeling van het onderzoek is het vaststellen van de eventuele aanwezige archeologische waarden en deze in relatie tot hun context te interpreteren en zo correct mogelijk te waarderen om de gevolgen van de geplande bedreiging te kunnen inschatten. Hieruit moet dan een advies voortvloeien met betrekking tot de volgende stappen. Dit kan het vrijgeven van de terreinen of de noodzaak van een eventueel vervolgonderzoek omvatten. Om een weloverwogen waardering te kunnen voorstellen, is een prospectie met ingreep in de bodem aangewezen.
<i>Doelen en wensen van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep van de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt</i>	Op het terrein wordt een appartementsgebouw gerealiseerd. Dit impliceert dat het bestaande bodemarchief grondig verstoord zal worden.
<i>Eventuele randvoorwaarden</i>	Niet van toepassing

Eventuele raadpleging van specialisten	
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als hun advies werd ingewonnen bij substantiële staalname voor specialistisch onderzoek</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als zij betrokken worden bij de conservatie</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de algemene wetenschappelijke adviezen door personen die buiten het project stonden</i>	Niet van toepassing

3 Projectgegevens en afbakening onderzoek

3.1 Afbakening studiegebied

Het projectgebied is gelegen in de provincie Oost-Vlaanderen, stad Herzele (Fig. 1), deelgemeente Ressegem. Het is volgens het gewestplan gelegen in woongebieden met landelijk karakter (0102).

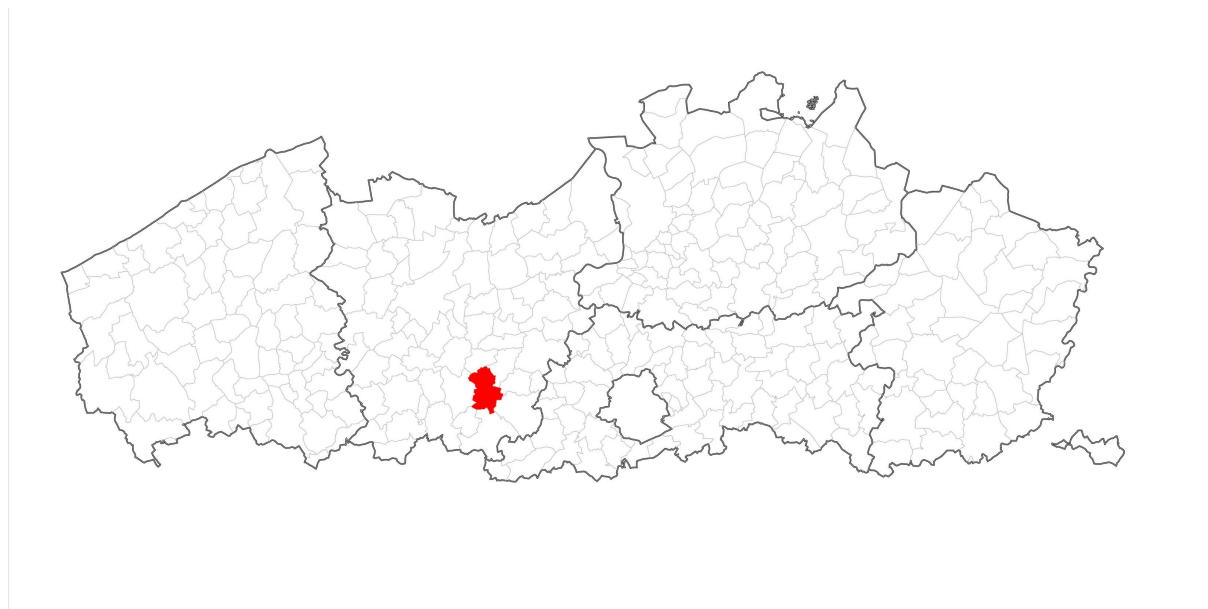

Fig. 1: Situeringplan Herzele

Fig. 2: Kleurenorthofoto met een situering van het onderzoeksgebied (<http://www.geopunt.be/kaart>)

Het projectgebied (Fig. 2) is gelegen ten noordoosten van het centrum van Herzele. Ten noorden loopt het Sint-Mauritsplein, en ten zuiden de Blauwstraat.

3.2 Onderzoeksopdracht

De bedoeling van het onderzoek is het vaststellen van de eventuele aanwezige archeologische waarden en deze in relatie tot hun context te interpreteren en zo correct mogelijk te waarderen om de gevolgen van de geplande bedreiging te kunnen inschatten. Hieruit moet dan een advies voortvloeien met betrekking tot de volgende stappen. Dit kan het vrijgeven van de terreinen of de noodzaak van een eventueel vervolgonderzoek omvatten. Om een weloverwogen waardering te kunnen voorstellen, is een prospectie met ingreep in de bodem aangewezen.

Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Zijn er tekenen van erosie?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van de middeleeuwse bewoning?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen inzicht verschaffen in de middeleeuwse erfindeling?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

4 Beschrijving referentiesituatie

4.1 Landschappelijke context

4.1.1 Topografie

Op de topografische kaart is het gebied gelegen op een hoogte van ongeveer 60 m TAW (Fig. 3). Er zijn sterke hoogteverschillen op het terrein waar te nemen. Het reliëf helt af naar het zuiden toe.

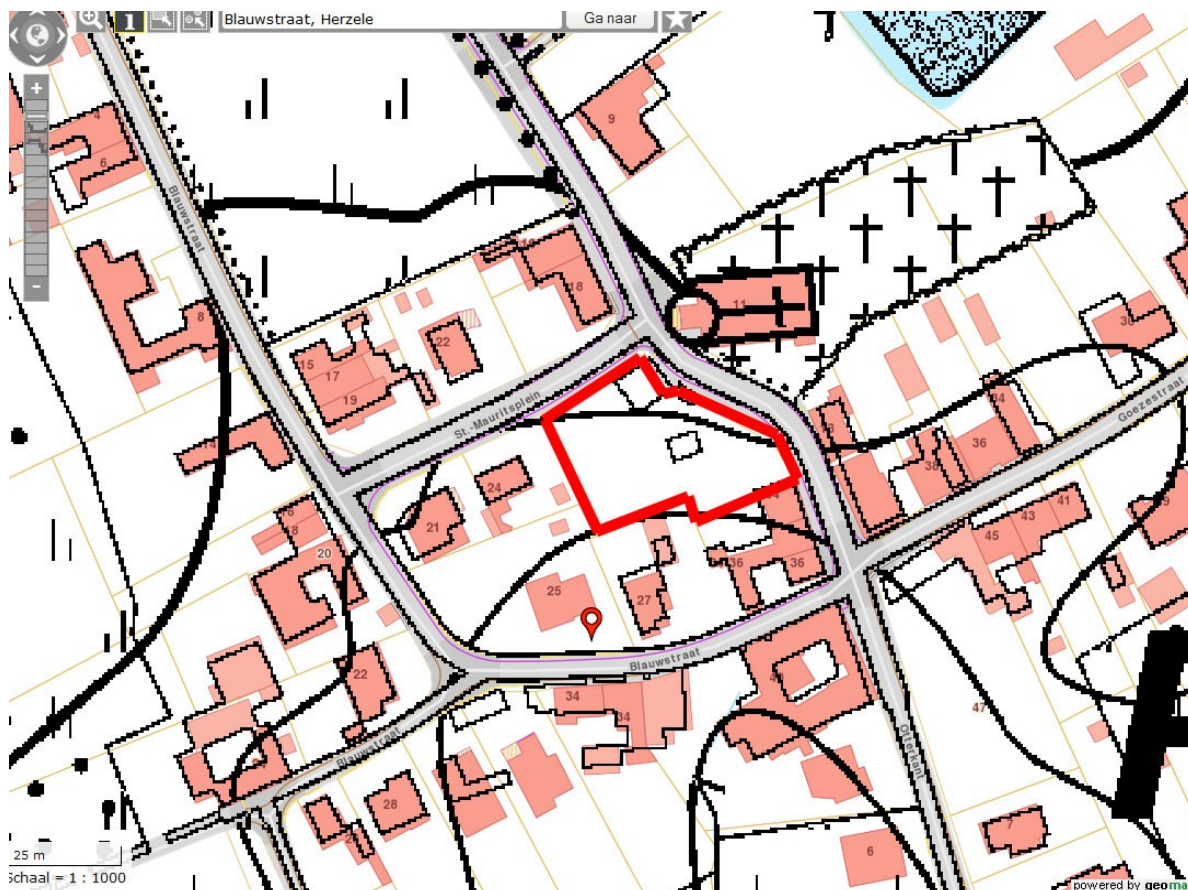

Fig. 3: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

4.1.2 Bodem

Het gebied is gelegen in de Zandstreek. De geologische ondergrond van het terrein bestaat uit het Lid van Vlierzele, dat bestaat uit groen tot grijsgroen fijn zand, soms kleihoudend, plaatselijk dunne zandsteenbankjes, glauconiethoudend, glimmerhoudend.¹

Het onderzoeksgebied is gelegen in een bebouwde zone (OB). De overheersende bodemtypes in de streek zijn een droge leembodem met textuur B horizont (Aba0) en een droge leembodem zonder profiel (Abp) (Fig. 4).²

¹ <http://dov.vlaanderen.be>

² <http://dov.vlaanderen.be>

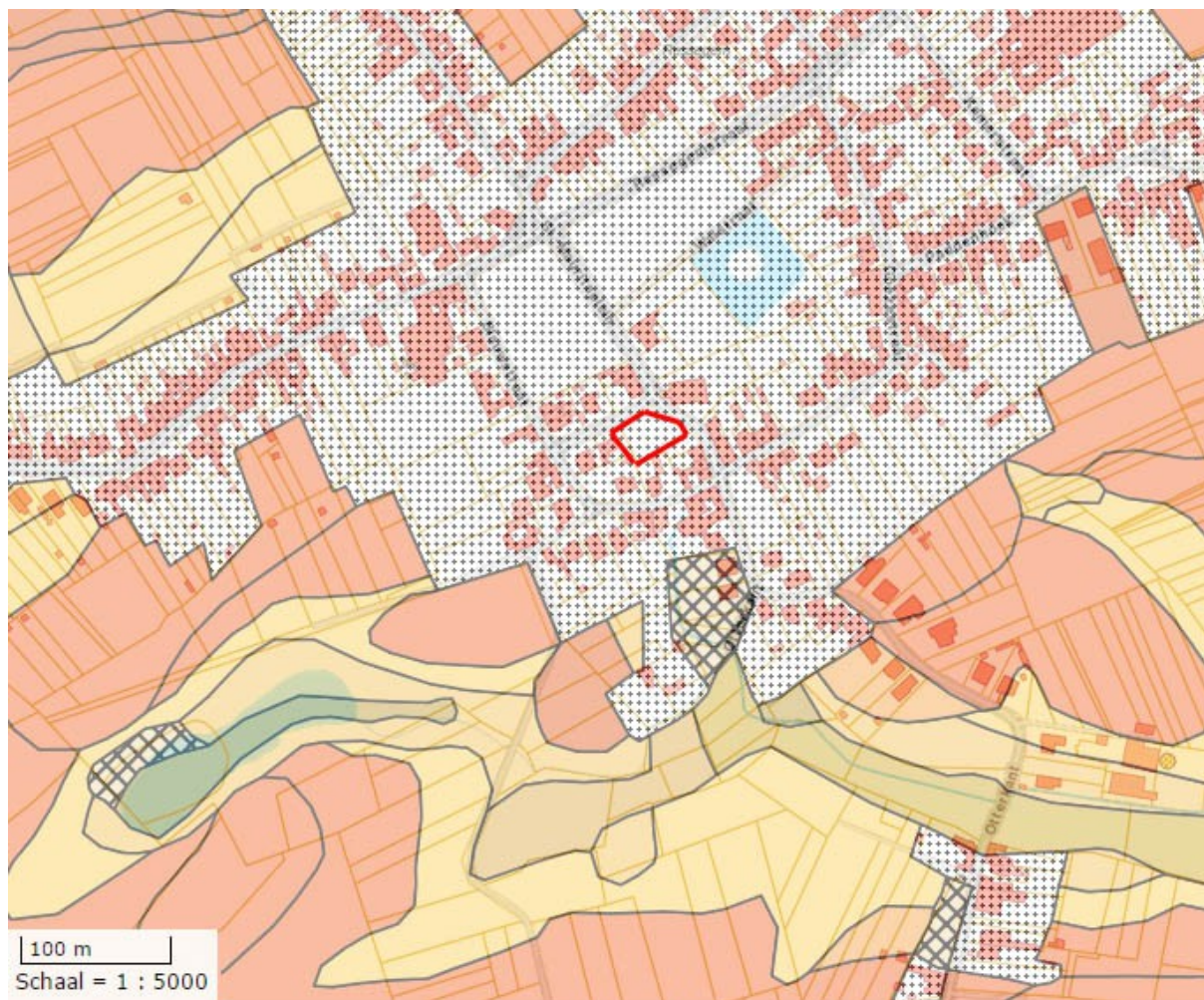

Fig. 4: Bodemkaart (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Op het terrein zelf is te zien dat het terrein in het noorden en oosten aansluit bij het niveau van de straat. In het zuiden en westen zijn de aansluitende percelen echter een stuk lager gelegen. Dit wijst er op dat het onderzoeksterrein opgehoogd is, of dat de percelen die aansluiten op het onderzoeksterrein afgegraven werden.

Over het volledige terrein bleek een grindlaag aangebracht, die waarschijnlijk de ondergrond vormde van een parking. Onder de grindlaag werd op de meeste plaatsen nog de resten van een A1 horizont vastgesteld. Daaronder bevonden zich verschillende ophogingslagen, die varieerden van twee tot vier ophogingslagen. Het onderste ophogingspakket bestond uit geroerde moederbodem. Het totaal aan ophogingspakketten kent een dikte tussen 70 en 90 cm.

Onder de ophogingspakketten tekende zich een A2 horizont af. Dit wijst er op dat het terrein niet werd afgegraven voor het opgehoogd werd. Tot slot bevindt zich onder de A2 horizont de C horizont.

Het archeologisch niveau werd op twee vlakken aangelegd. Een eerste vlak bevond zich ter hoogte van het onderste ophogingspakket. Dit bevond zich op een diepte tussen 88 cm en 1,13 m, op een hoogte tussen 57,00 en 57,33 m TAW. Het tweede vlak bevond zich op de overgang van de A2 naar de C horizont, op een diepte tussen 86 cm en 1,65 m, of een hoogte tussen 56,08 en 56,12 m TAW.

Fig. 5: WP2PR2

4.2 Beschrijving gekende waarden

4.2.1 Historische gegevens

Op de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), zien we dat het projectgebied gelegen is in bebouwd gebied, in het dorpje Ressegem (Fig. 6). Op het terrein hebben volgens deze kaart drie woningen gestaan, in het oostelijke deel van het onderzoeksterrein.

Fig. 6: Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (<http://www.geopunt.be/kaart>)

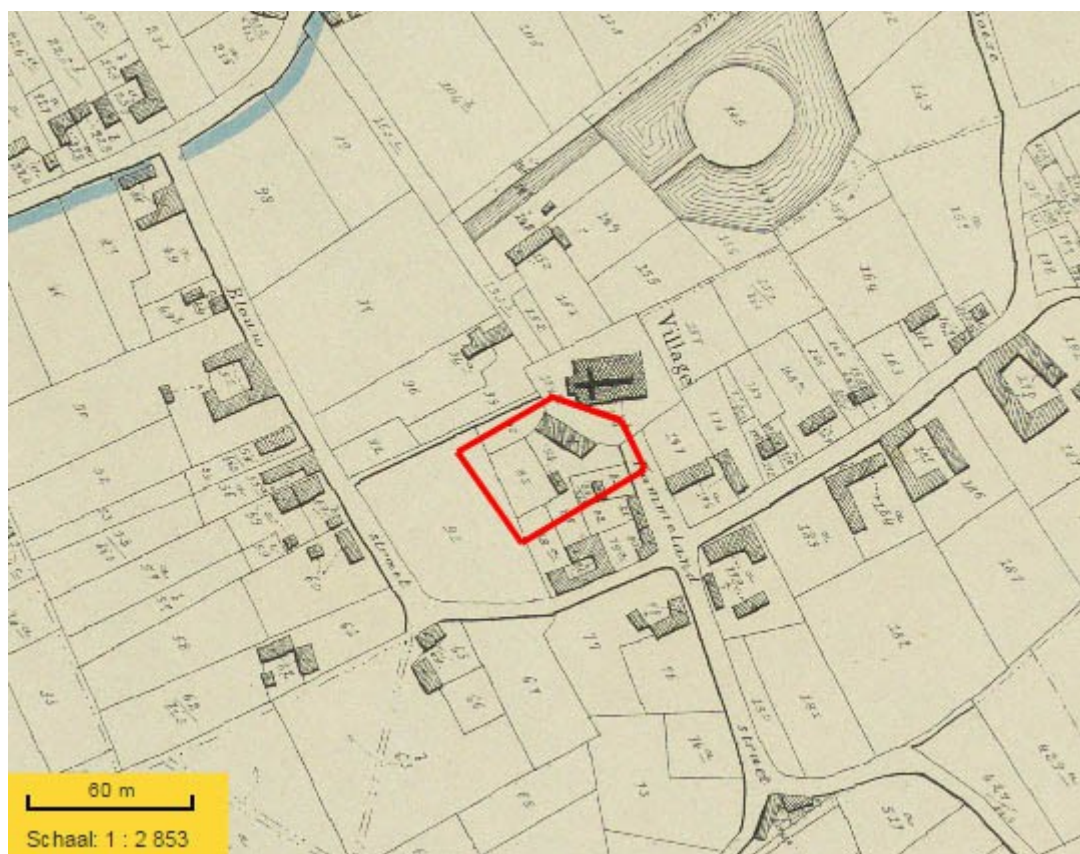

Fig. 7: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp (<http://www.geopunt.be/kaart>)

Op de Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) is eveneens te zien dat er zich enkele gebouwen op het onderzoeksterrein bevinden. Schuin tegenover het onderzoeksterrein is de kerk te zien, welke er vandaag de dag nog steeds staat (Fig. 7).

De parochiekerk Sint-Mauritius Pseudo-basiliek, is gelegen op een hoogte met deels bewaard omringend, ommuurd kerkhof. De eerste vermelding dateert uit 1147. De kerk was afhankelijk van de abdij van Saint-Ghislain van ca. het midden van de 12de tot het einde van de 17de eeuw.

De oudste delen van de kerk zijn uitgevoerd in Balegemse zandsteen. Het betreft de onderbouw van de westelijke gevel, het koor en de twee oostelijke traveeën van de noordelijke gevel van het schip. Verder is de kerk uitgevoerd in baksteenbouw en zandsteenbouw onder zadeldaken, bedekt met leien.³

De huidige toren is mogelijk oorspronkelijk de vieringtoren van de vroegste parochiekerk geweest. Hij overleefde de verbouwingswerken van de 15de eeuw, die het bidhuis tot een gotische kruiskerk transformeerden. In 1769 kreeg het gebouw de vorm van een basiliek. Langs weerszijden van het schip werd een beuk aangebouwd. Na een brand in 1898 kreeg de kerk haar hedendaagse uitzicht: de grondvorm bleef behouden, maar men opteerde voor baksteenbouw en een zadeldak.⁴

4.2.2 Archeologische voorkennis

Vlak bij het projectgebied zijn volgens de Centrale Archeologische Inventaris (Fig. 8) enkele archeologische waarden aanwezig:

- CAI 500007: Sint-Mauritsplein, toponiem 'Mote'. Ten noordoosten van het onderzoeksterrein kwamen in 2005 grondsporen naar boven uit de Romeinse tijd en de middeleeuwen, waaronder een palenrij uit de volle middeleeuwen.⁵
- CAI 502688: Motte den Berg. De motte, vermoedelijk te dateren rond het einde van de 11de eeuw, werd gebouwd door de Heren van Ressegem. De bewoning er rond begon omstreeks de 12de eeuw. Het goed bewaarde opperhof werd omgeven door een brede ringwal. Op basis van kaartmateriaal en boringen kan men het verdwenen neerhof situeren ten noorden van de motte. De motte werd vermoedelijk in de 17de eeuw vernietigd.⁶

3 <https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/relict/8981>

4 http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00897.htm

5 <http://cai.erfgoed.net/cai/locatie.php?l=500007>

6 <http://cai.erfgoed.net/cai/locatie.php?l=502688>

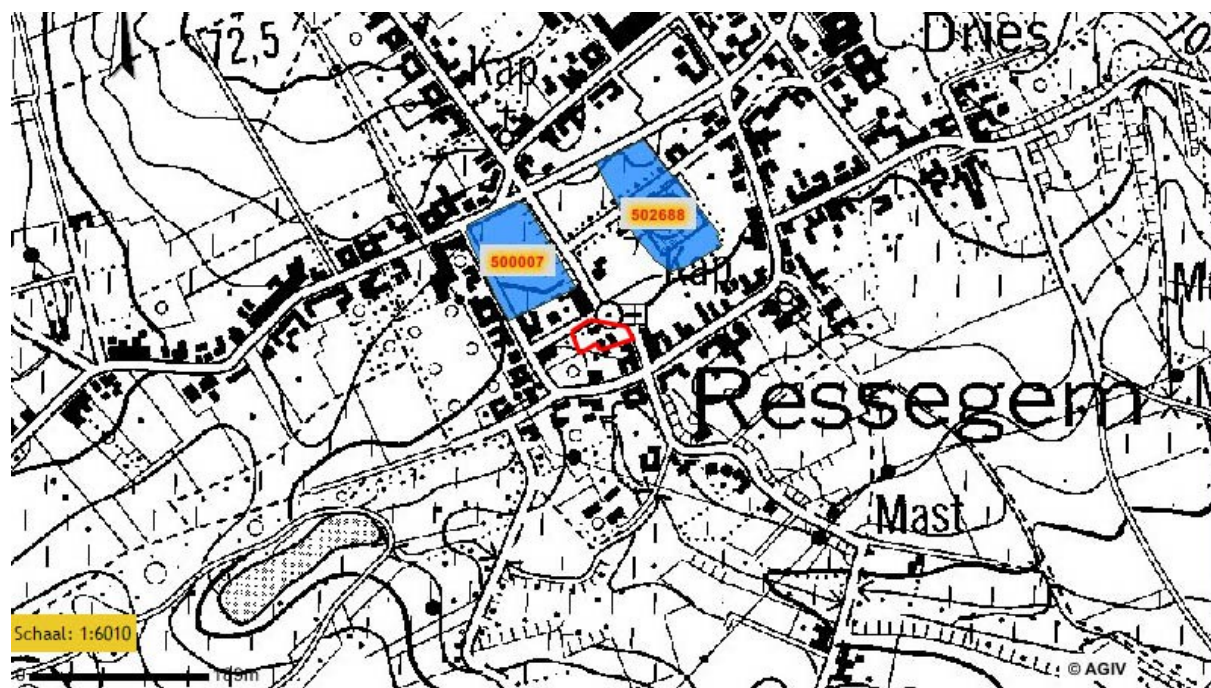

Fig. 8: Overzichtskaart CAI

Op basis van de beschikbare gegevens blijken zich vlak bij het onderzoeksgebied enkele resten uit de Romeinse periode en de (volle) middeleeuwen te bevinden. Het gaat daarbij om resten van bewoning. De nabijheid van eerdere vondsten wijst er op dat deze resten zich mogelijk verder buiten deze gebieden uitstrekken, naar de omringende terreinen en bijgevolg mogelijk ook naar dit onderzoeksterrein. Ook heeft het onderzoeksterrein een bijzonder interessante ligging in het kader van de dorpsontwikkeling.

5 Resultaten terreinonderzoek

5.1 Toegepaste methoden & technieken

De totale af te graven oppervlakte bedroeg minstens 12,5 % van het te prospecteren terrein, respectievelijk 10 % door middel van proefsleuven en 2,5 % door middel van kijkvensters en/of dwarsseuven. De bovengrond werd verwijderd tot op het archeologisch leesbare niveau, bepaald door de leidinggevende archeoloog.

Tijdens het onderzoek werd de methode van continue sleuven gebruikt:

- parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige terrein;
- de afstand tussen de proefsleuven bedroeg niet meer dan 15 m (van middenpunt tot middenpunt);
- de minimale breedte van een sleuf was één graafbak breed, in dit geval 2 m.

Alle sporen, werkputten en minstens één representatief bodemprofiel per werkput werden fotografisch vastgelegd. De profielen werden zo gekozen dat een overzicht verkregen werd van de bodemopbouw van het volledige onderzoeksgebied. Daarnaast werden alle hoofdmeetpunten, proefsleuven, vlakken, profielen, sporen en aanlegvondsten topografisch ingemeten.

Het projectgebied omvat een oppervlakte van circa 0,14 ha (1412 m²). Het onderzoek geeft volgende getallen als resultaat:

- Onderzoekbare zone: 1412 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van proefsleuven = 10 % of 141 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van kijkvensters en dwarsseuven = 2,5 % of 35 m²
- Onderzochte oppervlakte: 322 m² = 22,80% van de onderzoekbare zone
 - Aantal aangelegde werkputten: 3 = 238 m²
 - Aantal aangelegde kijkvensters: 2 = 84 m²

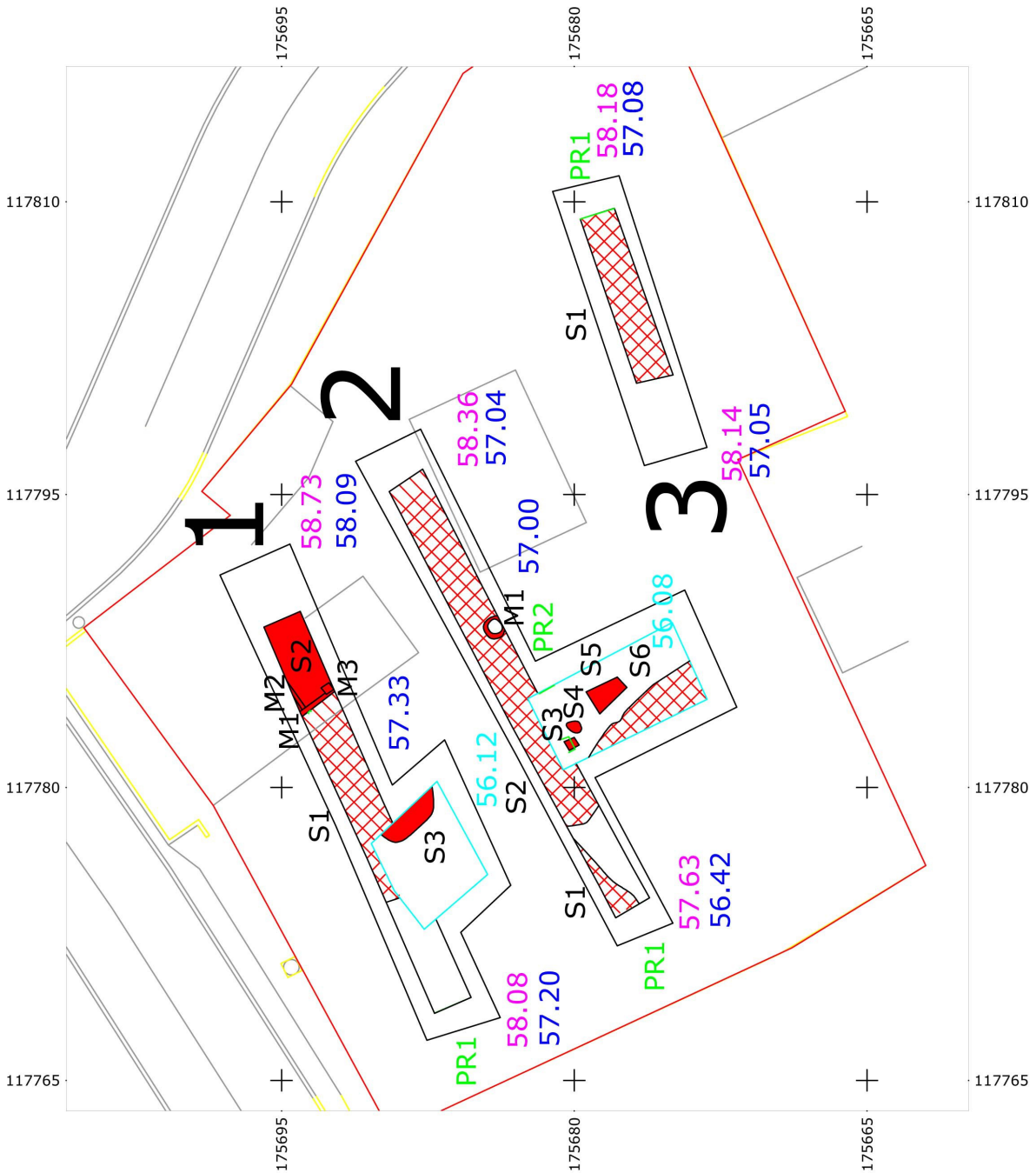

Fig. 9: Situering

5.2 Bespreking sporen

5.2.1 Vlak 1 – Muurresten

De proefsleuven werden aangelegd op een eerste vlak, ter hoogte van het onderste ophogingspakket, waarin zich verschillende verstoringen en muurresten aftekenden.

De meeste muurresten zijn toe te schrijven aan een kelderstructuur, die behoort tot de bebouwing die voor aanvang van het onderzoek gesloopt werd. Het betreft WP1M1-3. WP1M1 is te interpretern als de buitenmuur van de kelder. WP1M2 en WP1M3 werden tegen WP1M1 aangebouwd en lijken gerelateerd aan een binnenindeling van de kelder.

Fig. 10: WP1M1-3 en de puinvulling WP1S2

WP1M1-3 zijn opgebouwd uit dezelfde bakstenen, met een formaat van 16x7x5 cm. Ze zijn gemetst in een staand verband en met een vrij harde kalkmortel. Het gebruik van dezelfde bakstenen en dezelfde mortelsoort wijst er op dat de structuur in één bouwfase aangelegd is. Een sondering op WP1M1 wijst er op dat de muur nog 90 cm diep bewaard is, onder het aangelegde vlak (1). De kelder is opgevuld met puin (WP1S2).

WP2M1 is een bakstenen waterput, met een buitendiameter van 1,13 m. De waterput is gemetst met bakstenen van 24x11x5 cm. Ze zijn kops geplaatst in een eerder zachte zavelmortel met witte kalkinclusies. In de waterput kon het peil van de grondwaterstand geregistreerd worden. Deze bevond zich op een diepte van 2,05 m onder het maaiveld.

Fig. 11: WP2M1

Daarnaast bevonden zich op het eerste vlak verschillende verstoringen, met name WP1S1, WP2S1-2 en WP3S1. Ze worden gekenmerkt door een donkere grijsgele gevlekte vulling.

Fig. 12: Zicht op WP3, met WP3S1

5.2.2 Vlak 2 – Grondsporen

In functie van het onderzoek werd een tweede vlak aangelegd, met name op de overgang tussen de A horizont en de C horizont. Hierbij kwamen grondsporen, meer bepaald kuilen, aan het licht. Omwille van de grote diepte, diende vertrappt te worden, om veilig te kunnen werken.

WP1S3 is een ovale kuil met een donkere grijsbruine vulling aan de rand en centraal in het spoor een homogene grijze vulling. Vooral de zone aan de randen van de kuil bevatte veel baksteenbrokken, mortelbrokken en houtskoolspikkels, waardoor de kuil beschouwd kan

worden als een puinkuil. De kuil heeft een diameter van 3,60 m. De vulling van het spoor doet vermoeden dat de kuil gedateerd mag worden in de nieuwe tijd.

Fig. 13: WP1S3

WP2S3 is een rechthoekige kuil met een donkergrijze vulling die sintels bevat. Hij meet 57 bij 49 cm en heeft een maximale bewaarde diepte van 8 cm. WP2S4 is een ronde kuil met eveneens een donkergrijze vulling die sintels bevat. WP2S4 heeft een diameter van 81 cm. Beide kuilen hebben een erg scherpe aflijning. In combinatie met de aard van de vulling wijst het op een datering in de nieuwste tijd. De sporen lijken zich pas onder de A2 horizont af te tekenen. Dit betekent dat de ophoging van het terrein in de nieuwste tijd te situeren is.

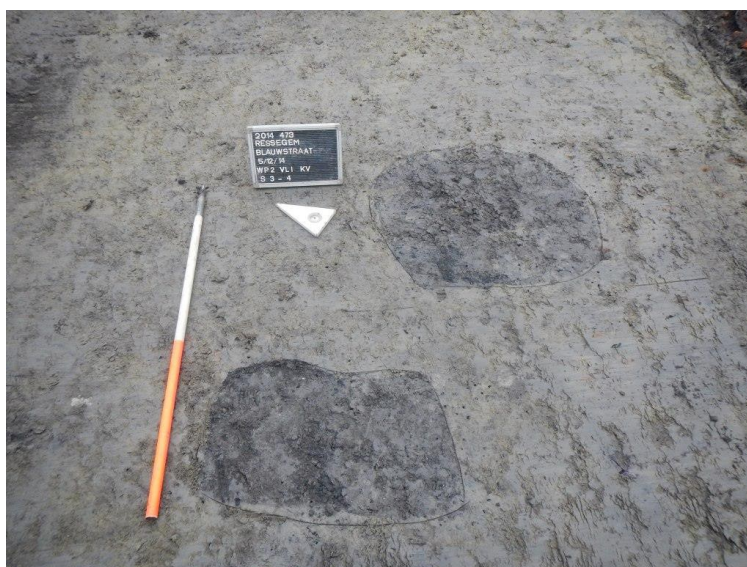

Fig. 14: WP2S3-4

Fig. 15: Doorsnede van WP2S3

WP2S5 is een rechthoekige kuil met een donkere grijsbruine gevlekte vulling. Hij meet 1,77 bij 1,12 m. De kuil bevat erg veel brokken baksteen en is daarom te beschouwen als een puinkuil, die vermoedelijk eveneens gedateerd mag worden in de nieuwste tijd.

Fig. 16: WP2S5

Daarnaast bevonden zich ook in vlak 2 nog verstoringen, zoals WP2S6 aangeeft. De verstoringen hebben dus niet alleen vlak 1 grondig verstoord, maar hebben ook een groot deel van vlak 2 aangetast, zoals ook blijkt uit de aangelegde bodemprofielen.

6 Waardering, analyse van de geplande situatie: effecten, en advies

Tijdens het onderzoek diende een aantal vragen beantwoord te worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
 - De bodemopbouw bestaat uit een laag grind, daaronder een A1 horizont, gevolgd door twee tot vier verschillende ophogingslagen. Onder de ophogingslagen bevindt zich een A2 horizont en daaronder is de C horizont aanwezig.
- Zijn er tekenen van erosie?
 - Er zijn geen tekenen van erosie. De oorspronkelijke teelaarde is nog bewaard, wat aantoont dat geen erosie plaatsvond en ook dat het terrein opgehoogd werd, zonder het voorafgaand af te graven.
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
 - Tijdens het onderzoek werden sporen aangetroffen. Deze omvatten enerzijds muurresten en anderzijds grondsporen, met name kuilen en verstoringen.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
 - De aangetroffen sporen zijn antropogeen van aard.
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
 - De sporen bleken over enige diepte bewaard, wat een matige tot goede bewaringstoestand lijkt aan te geven. De vele verstoringen die vastgesteld werden, hebben echter een nefaste invloed op de bewaring van het bodemarchief, dat aangetast is.
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
 - De muurresten in het noordoosten van het onderzoeksterrein maken deel uit van een bewoningsstructuur, die te relateren is aan de bebouwing die voor aanvang van het terreinonderzoek gesloopt werd. De grondsporen bleken geen deel uit te maken van een structuur.
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
 - Alle sporen kunnen toegeschreven worden aan de nieuwe tot nieuwste periode.
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van de middeleeuwse bewoning?
 - De muurresten bevinden zich in het noordoosten van het onderzoeksterrein. De overige sporen, met name de kuilen, bevinden zich verspreid over het terrein.
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen inzicht verschaffen in de middeleeuwse erfindeling?
 - Er zijn geen indicaties aangetroffen die inzicht verschaffen in de middeleeuwse erfindeling.
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
 - De aangetroffen resten zijn te beschouwen als bewoningssporen uit de nieuwe tot nieuwste tijd. Ze zijn te relateren aan de situatie die gekend is van historische kaarten. De aangetroffen resten werden voldoende onderzocht tijdens het vooronderzoek. Een vervolgonderzoek lijkt weinig bijkomende wetenschappelijke informatie op te leveren. Daarom wordt de vrijgave van het terrein geadviseerd.
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
 - Niet van toepassing
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?

- Niet van toepassing
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
 - Niet van toepassing
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
 - Niet van toepassing
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
 - Niet van toepassing

7 Bibliografie

7.1 Websites

Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (2014)
<http://geo-vlaanderen.agiv.be/>

Centrale Archeologische Inventaris (2014)
<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php>

Databank ondergrond Vlaanderen (2014)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geopunt Vlaanderen (2014)
<http://www.geopunt.be/>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2014)
 Vlaams instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)
<http://www.onderzoeksbalans.be>

8 Bijlagen

8.1 Lijst van afkortingen

CAI	Centrale Archeologische Inventaris
TAW	Tweede Algemene Waterpassing
DHM	Digitaal hoogtemodel
WP	Werkput
S	Spoor
PR	Profiel

8.2 Glossarium

Ex situ	Tegenovergestelde van in situ.
Hydrografie	Beschrijving van de fysische eigenschappen van waterlichamen en het aangrenzende land.
In situ	Term gebruikt voor de aanduiding van archeologische resten die in dezelfde toestand worden teruggevonden als ze in het verleden door de mens zijn achtergelaten.
Off-site	Sporen die niet onmiddellijk aan een site kunnen toegewezen worden.
Onderzoeksgebied	Deel van het plangebied dat onderworpen is aan een archeologisch (voor)onderzoek.
Plangebied	Het terrein waarop een bodemverstorende activiteit wordt gepland of uitgevoerd.
Spijker	Bijgebouw dat dienst doet als opslagplaats.

8.3 Archeologische periodes

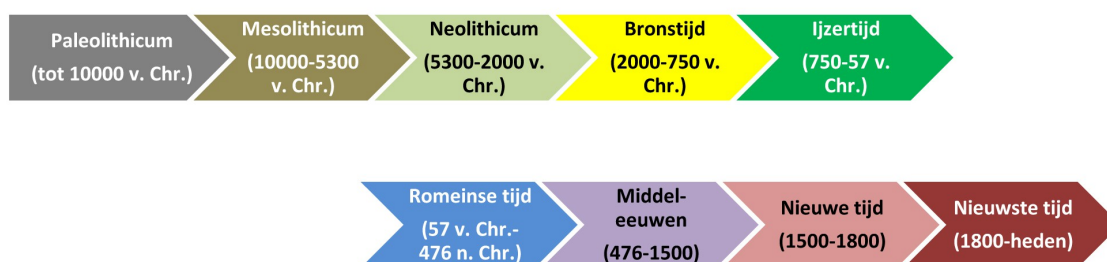
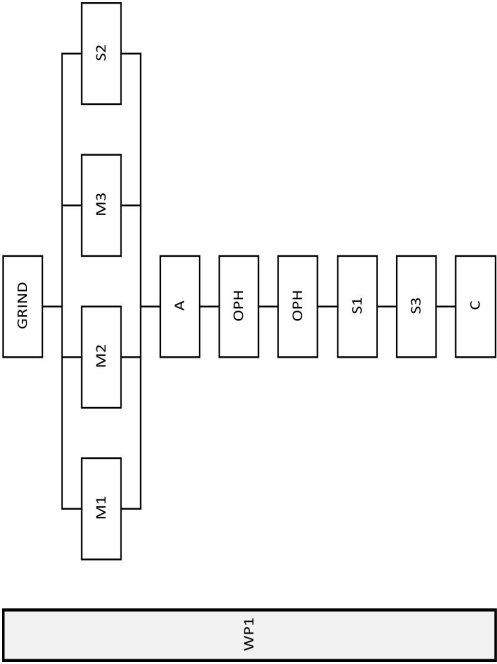
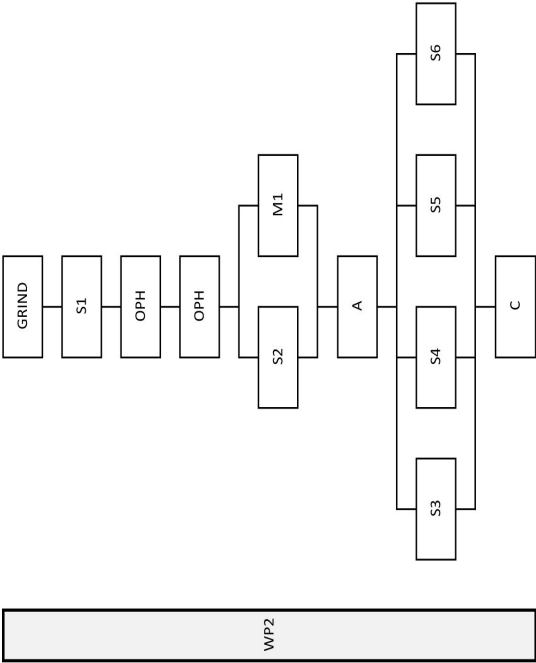
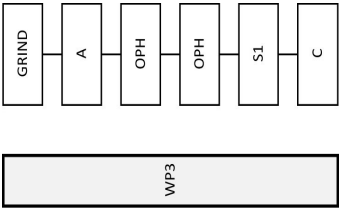

Fig. 17: Archeologische periodes

8.4 Plannen en tekeningen

Plan 1: Situering
Tekening 1: Profiel- en coupetekeningen

8.5 Harrismatrix

8.6 Sporenlijst

Werkput	Spoor	Vlak	Kleur			Homogeen/ heterogeen	Vorm	Interpretatie
			Donker / licht	Hoofd kleur	Bij- kleur			
1	1	1	donker	grijs	geel	gevekt	rechthoekig	verstoring
1	2	1		bruin	geel	gevekt	rechthoekig	puinvulling kelder
1	3	2		grijs	bruin	gevekt	onregelmatig	kuil
2	1	1	donker	grijs	bruin	gevekt	onregelmatig	verstoring
2	2	1	donker	grijs	geel	gevekt	rechthoekig	verstoring
2	3	2	donker	grijs		gevekt	rechthoekig	kuil
2	4	2	donker	grijs		gevekt	rond	kuil
2	5	2	donker	grijs	bruin	gevekt	rechthoekig	puinkuil
2	6	2		grijs	groen	gevekt	onregelmatig	verstoring
3	1	1	donker	grijs	geel	gevekt	onregelmatig	verstoring

8.7 Murenlijst

Werkput	Muur	Omschrijving	Materiaal	Formaat (in cm)			Mortel				Interpretatie
				Lengte	Breedte	Hoogte	Hardheid	Samenstelling	Inclusies	Kleur	
1	1	keldermuur	baksteen	16	7	5	vrij hard	kalk-mortel	kalk	beige	kelder
1	2	keldermuur	baksteen	16	7	5	vrij hard	kalk-mortel	kalk	beige	kelder
1	3	steunmuur / sokkel	baksteen	16	7	5	vrij hard	kalk-mortel	kalk	beige	kelder
2	1	ronde structuur	baksteen	24	11	5	vrij zacht	zavel-mortel	kalk	beige	waterput

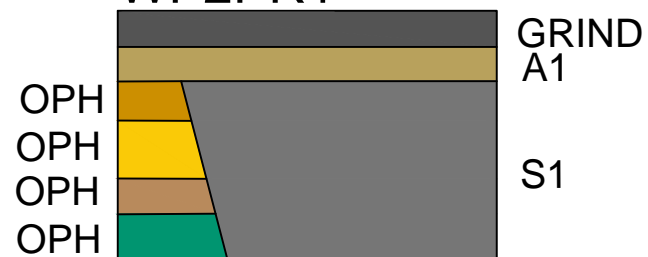
8.8 CD-rom

Inventarislijsten van het gerecupereerde vondstenmateriaal, van de sporen met beschrijving, van alle tekeningen en van alle foto's zijn digitaal beschikbaar. Dit is tevens het geval voor het dagboek, de foto's, de plannen en tekeningen.

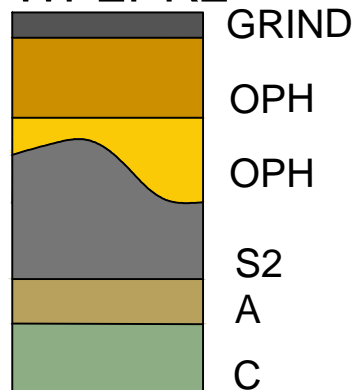
WP1PR1

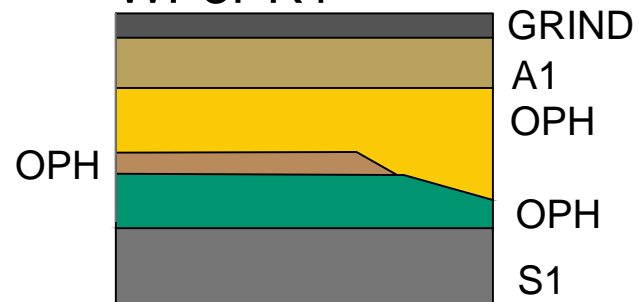
WP2PR1

WP2PR2

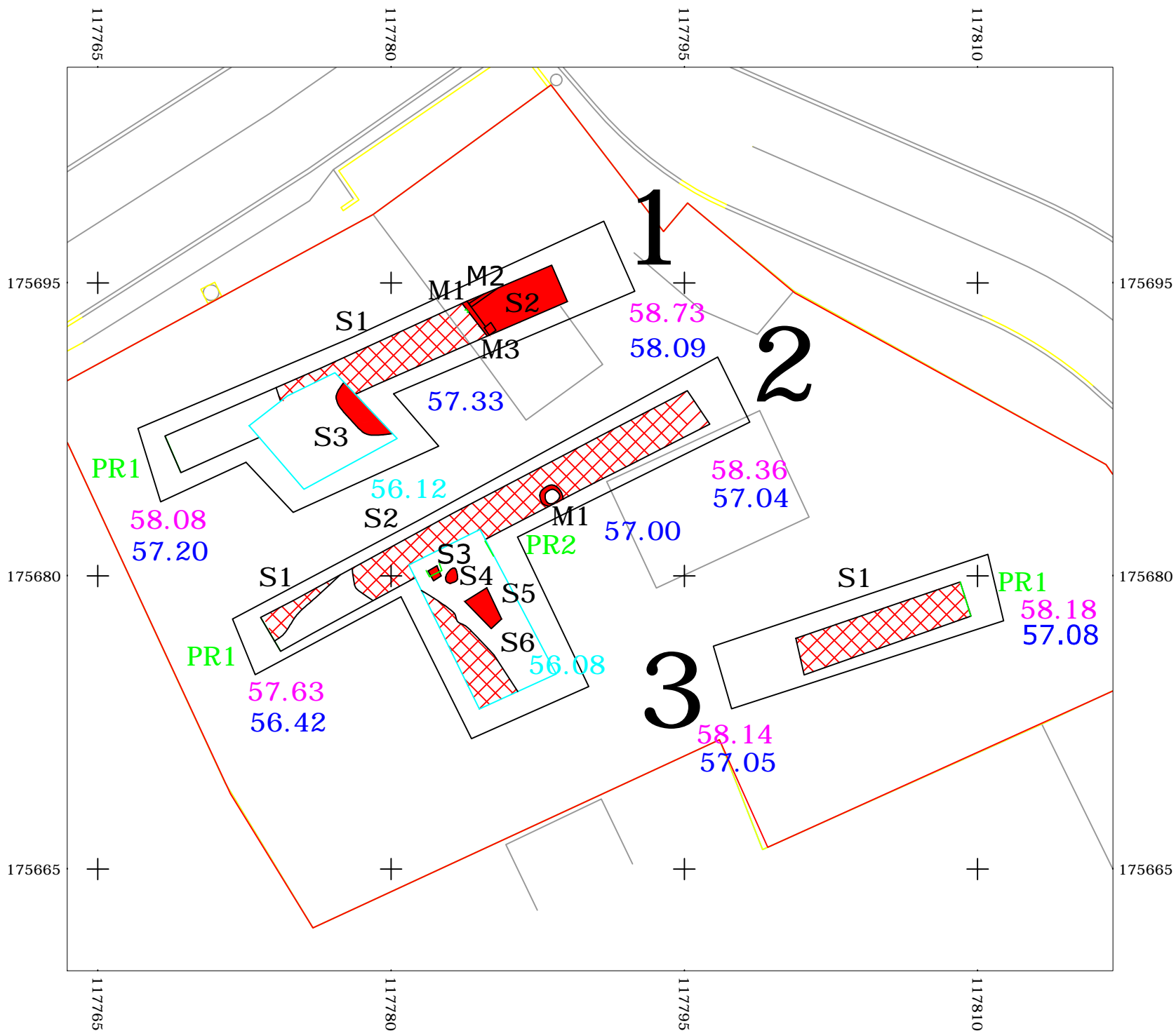
WP3PR1

WP2S3

1m

Archeologisch vooronderzoek Ressegem - Blauwstraat

Plan 1 Situering

Werkputten

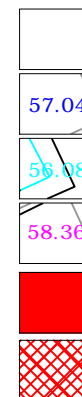
Hoogte spoor in m TAW
vlak 1

Hoogte spoor in m TAW
vlak 2

Hoogte maaiveld in m TAW

Nieuwe/nieuwste tijd

Verstoring

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba